

Fáy Ferenc életének és költészetének péceli vonatkozásai

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Települési Értéktár Bizottság, POLGÁRMESTERI HIVATAL, 2119 Pécel,
Kossuth tér 1. +36 (28) 662 007, ertektar@pecel.hu

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Települési Értéktár Bizottság, Pécel, Heltai Miklós elnök

Levelezési cím: 2119 Pécel, Korányi u.14.

Telefonszám: +36 (28) 788 940

E-mail cím: heltai.miklos@digikabel.hu

Czuk Ferenc: 2119 Pécel, Ráday utca 24., telefonszám: +36 20-6208103, E-mail
cím: czuk01@freemail.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Fáy Ferenc költészete, különös tekintettel a költő Pécelhez való kötődésére.

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Verseskötetei:

- Jeremiás sirámai (versek, Toronto, 1956)
- Az írást egyszer megtalálják (versek, Toronto, 1959)
- Törlesztő ének (versek, Toronto, 1963)
- Magamsirató (versek, Toronto, 1967)
- Áradás (versek, Toronto, 1972)
- Kövületek (versek, Toronto, 1977)
- Fáy Ferenc: Évák, Pannonia Könyvek, [Pro Pannonia](#), Pécs, 2015
- **Fáy Ferenc Összegyűjtött versei.**

Sajtó alá rendezte: Fáy István. Vörösváry Publishing Co LTD. Toronto, Canada, 1981.

• **Fáy Ferenc Összegyűjtött versei. Második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, sajtó alá rendezte és szerkesztette Heltai Miklós, a kötet megjelenését Pécel Város Önkormányzatának támogatása tette lehetővé.**

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési

tájegységi

x megyei

x külföldi
magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Fáy Ferenc (Pécel, 1921 – Torontó, 1981)

Élete:

Édesapja tanár, irodalomtörténész, anyja Ivákits Mária festőművész. Fáy Ferenc elemi iskoláit Pécelen végezte. Középiskoláit Budapesten, Aszódon végezte, Bonyhádon az Evangelikus Főgimnáziumban érettségizett. A Ludovika Akadémia elvégzését követően Jutason kiképzőtisztnek nevezték ki. A második világháborúban alakulatával 1944-ben amerikai fogságba esett, egy évet töltött fogolytáborban, Franciaországban.

Hazakerülése után Kőbánya előjáróságán dolgozott tisztviselőként, rövid első házasságából egy kislánya született. 1947-ben fél évre internálták, majd letartóztatták. Az ÁVO-n annyira megverték, hogy rabkórházba került, ahonnan sikerült megszöknie. Jugoszláviában 8 hónapot töltött koncentrációs táborban, közben felesége elvált tőle. Olaszországba került, majd 1951-ben kivándorolt Kanadába, ahová követte második felesége, Mitschke Teréz, házasságukból két fiuk és három lányuk született. Dolgozott dohánytörőként, később: bányász, majd erdőirtó. Sokáig élt nagy szegénységben, mint munkanélküli. Végül Torontóban helyezkedett el az Iskolaszéknél. Verses kötetei Torontóban jelentek meg, verseit közli a római Katolikus Szemle, a budapesti Vigilia és az Irodalmi Újság. Munkásságát többek között Határ Győző és Gyöngyös Imre méltatta. 1973-ban Sík Sándor-díjban részesült. Magyarországon 2005-ben a „Hazátlanul” című antológiában jelentek meg válogatott versei, a KRÁTER kiadó (Pomáz) gondozásában. 2006-ban 15 verséhez Dinnyés József daltulajdonos írt dallamot és "Mondjátok el" címmel egy CD-lemezen adta ki azt.

A Fáy Ferenc életművét szinte a maga teljességében felölelő verseskötet Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei* címmel először Kanadában jelent meg (Sajtó alá rendezte: Fáy István. Vörösváry Publishing Co LTD. Toronto, Canada, 1981.), s bár költészetének értékei ismertek voltak a hazai irodalomkritika számára, mégis 34 évet kellett várni a kötet hazai megjelenésére.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Pécel Város Önkormányzata 2015.-ben második kiadásban jelentette meg Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei*:

Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei*, második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, sajtó alá rendezte és szerkesztette Heltai Miklós.

Az alábbiakban felsorakoztatjuk mindazon indokokat, melyek alapján Fáy Ferenc Pécelhez szorosan kapcsolódó életművét a települési értékeken túlmutató megyei, sőt magyar értékeknek tartjuk, s ennek megfelelően megyei és Magyar Értéktárba sorolandónak tartjuk.

Részlet a Fáy Ferenc Összegyűjtött versei c. kötet szerkesztőjének (Heltai Miklós) utószavából (második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, 512.-513.p.):

„Fáy Ferenc költő. A költő itt nem értelmező, hanem állítmány. Költő, aki felindulásában világgá kiáltja: nagyon fáj, nagyon szép, nagyon hiányzik, odatartozom mindörökké. Olvasom, olvassuk, és már nekem is fáj, neked is, nekünk is szép, nekünk is hiányzik, mi is odatartozunk, mind együvé tartozunk: parasztok, vonathoz siető irodisták, tanárok, munkába tört gépkezelők, gyönyörűket írók Pesten és Torontóban, megalázottak, megnyomorítottak, halálba hurcoltak, önfeledten hintázók és snapszлизók, mind, mind. A mi édesanyánkról, édesapánkról, nagyanyánkról, a mi béna kisfiunkról, szavunkat nem értő feleségünkről, gyermekeinkről, a mi szülőfalunk iránti örök szerelmünkről, a mi megcsónkított, kifosztott, cserbenhagyott hazánkról, a mi kincseinkről, Aranyunkról, Petőfinkről, Aradunkról szól immár az ének.

Fáy Ferenc magyar költő. Nincsenek verstani, ritmikai, jelentéstani problémái. Képei vannak, látomásai, költői világa, szavakba öntve. Színe van a nyárnak, ősznek, télnek, formái a lányoknak, férfiaknak, gyermekeknek, madaraknak, békáknak, hangjai az örömnék-bánatnak, illata a születésnek, sőt az elmúlásnak szaga is.

Fáy Ferenc Pécel költője. Ahogyan Petőfi a Kiskunsághoz, Arany Nagyszalontához, Ady az Érmellékhez tartozónak vallotta magát mindig és mindenkor, úgy vallja magát pécelinek Fáy Ferenc, s ha náluk talán még gyakrabban és még magasabb hőfokon vall, azt is értjük, hisz verseiben Pécel magasztosul hazává. Hazává: későn ébredt szociális felelősségünké, a szegény emberek sziklát őrlő robotjává, a szolgálatban élő-elmúló nagyanyánk példájává. Ez a mi hazánk: az Ipartestület és Önkéntes Tűzoltóság bálja, a körhintán boldogan visongó lányok, a szénát villázó bársonybarna asszonyok, a Várhegy, a Sukoró, Locsod, a Rákos, a körtefánk, amiről ellátni a téglagyárig, Csabáig, Isaszegig.

Fogd meg a szomorúság meleg madarát
s etesd meg életed tejes búzaszemével:

... a Rákossal, mert nem tudsz most se róla,
hogyan van a földnek más nevű folyója.
... az udvarokkal és az emberekkel
— a gondjaikkal és a könnyeikkel —
és minden véled-őszült pillanattal...
A Krisztussal, ki pléhből volt kivágva,
de Isten volt és péceli! Kit még a
csabaiak is köszöntöttek néha,
szelíd imával és levett kalappal.

(... S maradt a némaság)

Örülök, hogy elolvashattam Fáy Ferenc minden versét s megismerhettem Fáy Ferenc költői világát. Örülök, hogy segíthettem abban, hogy verseit szélesebb körben megismerhessék végre idehaza is, Pécelen is. Pécelen, ahol hazára lelhetek azok – mint magam is – akiktől a világ hatalmasságai elvették egyik hazájukat, Erdélyt. Ezt a másik hazát Fáy Ferencnek is köszönöm, aki Pécelben őrizte meg hazáját – mindhalálig.

S remélem, azzal, hogy szülőfaluja törlesztette a magyar irodalmi könyvkiadás vele szembeni adósságát, Fáy Ferenc végre és véglegesen hazatalál szeretett Pécelére.

Köszönetet mondok Dr. Fáy Veronika, igazgató főorvosnak, a költő unokahúgának, aki rendelkezésemre bocsátotta Fáy Ferenc 1981-ben Torontóban kiadott *Összegyűjtött verseit*, s minden módon segítette munkámat.

Köszönettel tartozom mindazoknak, akik a kötet megjelentetését önzetlenül segítették: Szöllösi Ferenc Attilának, Pécel polgármesterének, Jeney Erzsébetnek, a péceli polgármesteri hivatal irodavezetőjének és munkatársainak, továbbá az AVPS Kft. ügyvezetőjének, Vanyek Tibornak.”

Heltai Miklós: Fáy Ferenc Pécelről szóló, péceli vonatkozású versei (In: Fáy Ferenc Összegyűjtött versei. Második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015). A lapszámok szerint a versek a második kiadásban találhatók meg:

711-es telekkönyvi kivonat Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A „Grand River” mellett Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A háború gyermekszemmel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A kommunista Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Anyám Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Apám (Kilépett hatkor...) Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Apám (Először megszorít...) Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Arckép, szemfedővel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Árnyékodra írnék... Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Batár bácsi Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Besnyői búcsú Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Édesanyám Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Ének a kanászról Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Esti séta szegény anyámmal Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Évforduló Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Falusi búcsú Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Faluvég temetővel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Gólyalesen Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Hajnal, kanásztüzlökkel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Halott Apámhoz Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Hazafelé Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Irgykedés Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Isaszegi csata Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Iskoláim Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Juhász Ferencnek, Magyarország Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Keresztút Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Korai avantgárd Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Körkép Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Levél Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Levélvadás beteg Anyámtól Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Ma láttam őt... Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Magamsírató Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Magashan Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Miska Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Missá Hungarica Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Molyrágta gobelin Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Nagyanyám Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Nagycsüörtök Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Nvár (A Várhegy alján...) Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Önéletrajz Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Őszi tabló Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Pécel felé Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Pécel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Pereskedés Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Perlekedés a kertért Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Régi nyár béresekkkel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Rólad szeretnék mindig írni. Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Rövidzárlat Hiba! A könyvjelző nem létezik.
S maradt a némaság Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Sírató, fehér libákkal Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Szabálytalan stáció Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Szamárlétra Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Szemközt a fegyverekkel Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Szívroham Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Tettenérés Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Torontótól a Kálvin térig Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Utazás az úrben Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Variációk egy témára Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Vérmérgezés Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Zsoltár a porból Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Utószó

Írta: Pécel Város polgármestere, Szöllősi Ferenc Attila (in: Fáy Ferenc
Összegyűjtött versei. Második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015,
516. p.).

„Pécel. Aprócska, de idilli fekvésű kisváros Budapesttől keletre, a gödöllői
dombság nyugati karéjába szorítva. A szűk utcácskák, a zömében családi házas
környezet, a sok zöldterület csendes kisvárosi hangulatot ébreszt az ide látogatókban.

Így volt ez a XIX.-XX. század fordulóján is, amikor a közlekedés viszonyok
javulása Pécelt Budapesthez még közelebb hozta, így vált Pécel a fővárosi felső
értelmiség, jómódú polgárság, vezető tisztviselők, sőt a művészvilág kedvelt

üdülőhelyévé. Ők építették ki településünk villanegyedét a vasúton túl (az a településrész a ma már nem létező, akkoriban igen színvonalas India vendéglőről kapta máig használt nevét), de szigetszerűen az úgynevezett ófaluban is építkeztek; hatvannyolc villa, kúria, vagy kúria jellegű épület maradt ránk ebből a korszakból.

A munkában megfáradt fővárosiak falusi nyugalmat, ligetes erdőrészeket találtak itt, de volt uszoda, télen korcsolyapálya is, s ezen felül élénk kulturális élet, műkedvelő színjátszás, amatőr kórusok. A Ráday család, Szemere Pál, Fáy András elevenen élő tradícióihoz így kapcsolódtak a Bárczy, a Fáy-Szilágyi, az Erdey-Grúz, a Prónay, a Zsigmondy, a Francsek, a Pekáry, a Keiner, a Kovásznai Kovács, a Crouy Chanel, a Korányi, a Táborfy (és még sorolhatnánk tovább) családok polgári hagyományai.

Azonban a háború dülése, és az azt követő, a művészeti értékeket figyelmen kívül hagyó zavaros időszak, az épített értékek javának sorsát megpecsételte. Nem tudta viszont tönkretenni azt a hatalmas művészeti örökséget, melyet elődeink ránk hagytak. Ezek közül az egyik legjelentősebb Fáy Ferenc költészete, ami családjának köszönhetően most sokak számára újra hozzáférhetővé vált. Azonban semmilyen érték megőrzése nem evidens. Hatalmas munka eredménye ez a kötet, mely a költő legtöbb versét egybeszerkesztve teszi most közkinccsé. Az egész város nevében hálámat és köszönetemet fejezem ki Heltai Miklós tanár úrnak azért a lelkiismeretes, odaadó munkáért, ami lehetővé tette e verseskönyv itthoni megjelenését. Ez a könyv városunk jó hírét viszi a világba, tudatja mindenkivel, hogy itt kultúrát szerető emberek élnek, olyanok, akik tisztában vannak múltunk eredményeinek fontosságával, büszkék a valaha itt élt, vagy ide kötődő művészek alkotásaira, és szeretettel vigyáznak értékeikre. Azt kívánom magunknak, hogy olyan lokálpatrióta érzélemmel kezeljük ezt a kis várost, amilyen erős ragaszkodás hallik ki Fáy Ferenc költő verseiből.”

Határ Győző: „F.F.” — és ami marad belőle (in: Fáy Ferenc Összegyűjtött versei. Sajtó alá rendezte: Fáy István. Vörösváry Publishing Co LTD. Toronto, Canada, 1981.)

„Hátra van még az „illetőség” kérdése. Akárcsak jómagam, F.F. is, élete jó felét a világ olyan táján morzsolta le, ahol a rendőri bejelentő cédulának, a bejelentési kötelezettség kuriózumának a hírét se hallották, lakásváltoztatáskor senki sem indul ösztönösen a rendőrőrszoba aktaszaga után; így hát F.F.-nek tán nem volt már cédulája róla: elhányódott meghurcoltatása során vagy elhányta ő maga. De hogy Chagall-i álmán változtatott volna valamit is a számkivetés, és hogy akadna Pécelen bárki, aki nála inkább „odavalósi” s olyanabb „illetőségű,” azt kötve hiszem

s anélkül, hogy úgy érezném, hogy ebben most elvetem a sulykot; akár tiszteletadásból az elhunytak, akár mert félreértem a pillanat emelkedettségét. Nos, megengedem, a magyar költészetnek — mely országos hitvallás, legalábbis az volt mind a tegnapi napig — kivan a tizenkét apostola; de szent meggyőződésem, hogy közülük egy, F.F., Torontóban élt, ott ütötte fel a maga magyarul világító csillagsátorát, ahol az ő álombéli Pécelének házai állnak

benne, a korai, első, konzervatív szokvány-tematikából, szokvány-hangvételekből, szokvány-rímszótárból egy rendhagyó tematikájú, összetéveszthetetlen hangütésű, bámulatos zeneiségű és könnyedségű rímszótárral rendelkező rendkívüli költő szökkent a magasba

amikor elindult, maga se gondolta volna, hol- és hogyan fog kikötni: a kevesek közé tartozik, aki nem „beváltott Ígéret” maradt — mert túlnőtt az ilyen és hasonló iskolás közhelyek kategóriáin

ki tudja, merre vette volna útját, ha elő nem settenkedik belőle a gáncsvető: szívének elakasztója...?!”

Szakolczay Lajos: *Emeljük ég felé a holtakat. Fáy Ferenc költészete* (in: Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei*. Második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, 13.p.), részletek.

Az idestova harminc éve halott Fáy Ferenc (1921 – 1981) költészete jóformán mindmáig ismeretlen nálunk, hiszen önálló kötete nem jelent meg. (Nem kis öröm, hogy a négy nyugati költőt – rajta kívül Alföldi Gézát, Flórián Tibort és Kannás Alajost – bemutató *Hazátlanul* című antológiában negyvennégy verssel szerepel.) Igaz, Rónay György levélben sokak véleményét tolmácsolta, amikor a *Keresztút* című remekét (Vigília, 1975) az év versének nevezte. Ám évek múltán Fáy, megharagudván a szerkesztőre, a már kiszedett verseket visszavette az 1981-es *Vándorénekből*, s ezzel a tettevel (kisebb fajta öngyilkosság) jó időre kiírta magát a magyar líra értéktermő folyamából. S hiába voltak nyugaton értő barátai (Márai Sándor, Ignóus Pál, Határ Győző), neve csak a vájt fülűek kasztjában jelentett valamit. Annak is abban a részlegében, amelynek tagjai nem vetették el a hagyományos, a Nyugat irányát folytató s újratereztető költészetet, sőt egyes darbjait – annak ellenére, hogy bizonyos *ítészek* szerint nem tartoznak bele a posztmodern kánonba – az érték rangján kezelték.

[...]

Amíg költőtársánál, a korai kék-arany szavak hangulatát túllépve, valamiképp mindenben a „modernség” zakatol (*Scarboro-i elégiák*), addig nála a hűség mint a Megfeszítettel azonosuló ima lágyítja a verset. „Uram, ez ötvenkét kilónyi port ma, / melyet arcomra gyúrtál, hogy legyek, / eléd teszem. Kicsit vékonyra szabtál, / kicsit betegre – spóroltál velem. (...) S nézd, itt vagyok még. Nagypéntek van s látod / én most dacosan lábadozok / a harminchárom éves életem, / És közben nézem legszebb alkotásod / és mosolygok a nagy műhely-csodán, / – ki bűneinkért adja most a vért / s keresztre húzott harminchárom évét / ecettel nyújtja fenn a Golgotán – / S én bort iszom és vérem – hogyha ez kell – / új rügyre pattan, de őt vasszegekkel / halálra marják, és ha eljutott / és célhoz ért az útja, akkor én, e / kotrott vakarcs, a műhely söpredéke / szívem – ez élő Sakramentumot – / feléje nyújtom, mint gúnyos csodát. / És gyűlölöm és félem, mert szívével / irigy, ráöltött harminchárom évem / ezer bűnének ott fenn megbocsát (*A harminchárom éves Krisztus és én*).

Ennek a szenvedés-élménynek, amely halovány vonalaiban már a későbbi nagy vers, a *Keresztút* egyetemes igazságát előlegezi (bűnmegvallás nélkül nincs megváltás sem az egyének, sem a népek), élményanyaga ott gyökerezik valahol az életrajzban. A péceli, nagy múltú családi hősokeket is megidéző gyermekkorban, a fogságban, a letartóztatásban – születendő gyermekétől örökre el kell búcsúznia (felesége megtagadja) –, a menekülésben, a senki földjén való, noha csak időleges lakozásban. Testvérbátyjától, Fáy Istvántól tudjuk, hogy a már kora gyermekkorától költőnek készülődő férfiban (aki úri ficsúrként nőtt fel a szegényes barátok között) milyen, egész életén végigszántó nyomot hagyott a szülőföldtől való kényszerű búcsúzás, a családi elárultatás (apósa vagy a család adja az ÁVH kezére?), a hétköznapi poros útjait az árulás ezüst tallérjaival színező politikai behódolás nemtelensége.

[...]

Ezzel a képzelte, benne erősen élő – sőt zakatoló, figyelmeztető – háttérrel lesz csak számára elviselhető az élet. A vers itt élet-halál játék. Az volt a kényszerrel megszakított szerelem poklaiban – az elveszettnek hitt versek (a szerelméhez méltatlan feleség a megszólított) végül is egy péceli kortárs révén megőrződtek –, és az lesz mindvégig, hiszen a világ gyalázatává kell tenni az 1956-os magyar forradalom vérbetiprását, és örködni kell a törékeny, a világhuzat megannyi – többnyire kíméletlen – áramlatának kitett hon egészségén. Megint csak a tudós testvértől, a gyerekkori titkok

megőrzőjétől (*Mozaikok egy kisfiúról* – Krónika, 1988. május – június) és a fivér költészetének áramlatait elemző tanulmányírótól idézek: „Hazája állandó téma költészetében, de hazafisága nem hangos, hivalkodó retorika, vagy szentimentális költői sírva-vígadás, hanem bűnvallás, önmarcangolás, nemzeti tragédiáink okainak a keresése és érvelés, hogy nemcsak mi, hanem mások is követtek el bűnöket” (*Az ismeretlen Fáy Ferenc* – Krónika, 1987. május – június).

[...]

A *Jeremiás siralmi* (1956) biblikus átokzengése Juhász Ferenc már említett nagy versének első sorát visszhangozza – „Árva nép, pusztá ország, téged ki fog majd méltón elsiratni?” –, de Fáy hazai kortársával ellentétben mottóként nem a próféta szavaival él („Ezekért sírok én; szememből víz folyik alá, mert messze távozott tőlem a vigasztaló, aki megélesszen engem; fiaim elvesztek, mert győzött az ellenség” – *Jeremiás siralmi* 1,16), hanem magyar klasszikusok: Kölcsey Ferenc, Ady Endre, Babits Mihály, József Attila és Illyés Gyula életművéből vett idézetekkel, amelyek külön-külön mind az öt éneket fölvezetik. Az októberi magyar forradalomról „idejében” és később is elég sok vers született, ám egyet sem ismerek, amely ilyen elementáris erővel – az ima és a káromlás közt egyensúlyozva – szól a lánctalpasok által sárkánnyal bevetett föld (Fáy értelmezésében, bár a szó egyszer sem íratik le, a *haza*) iszonytató megpróbáltatásairól. Ám a bibliai csatatér mint szenvedésterep időben és térben nem tud olyan távol lenni, hogy ódon zengzetű szavakkal újra és újra ne teremődnek meg – poémájában az Urat kérlelő szavak *pörölyös* perléssel párosulnak – az egyszerre tegnapi és mai „átokföld” embert alázó nyomorúsága.

A tragédiának előzménye is van – a bibliai allúziókban ki ne fedezné föl az ötvenes évek vallásgyalázó, padláslesöprő buzgalmát –, s a krónikaíróban elég friss a forradalom eltiprása fölötti fájdalom ahhoz (művét 1956 novemberében írta), hogy figyelmen kívül tudná hagyni a megbecstelenítéshez vezető út kezdeti szakaszát, amely korfestő indulattal „összekuszált eszmék bordélyaként” nevezetik. A „szánd meg Uram, nyomorúságomat” felszólítást az itt is jól megtapasztalható, de az egész költeményre jellemző *jeremiáda* – *zsoltáros* panaszáradat: ima-vallomás – követi: „Nézz ránk és láss. Sion maroknyi népe / utolsó kincsét adja egy falás / kenyérért s rothadt ételért cserébe, / hogy megéledjen, mert az aratás / dús asztalán a pergett szem sem illet / törvény szerint ma magvető kezét. / Vess gátat végre szenvedéseinknek / s tedd látóvá széthulló népedet, / hogy lássanak. A bűnre itt a minta, / az utálatra jelkép én vagyok. / Tüzet rakott az Úr a csontjaimba’, / hálót vetett lábamnak s átadott / azoknak, kik már hosszú évek óta / bosszút lihegve kívánták a vért. / És önkezeivel vállaimra róttá / a szenvedés igáját. S vétkemért / rakásra hányta bennem szörnyű kedve / a hősokeket s a feldúlt szűz ölek // vére, mint szőlőprés-facsarta nedve / csurgott a földre. S míg a gyűlölet / mohó vágyakkal tárta ránk a száját, / a föld – itatni gerjedt mámorát – / eltikkadt sok száz apró pórusán át / szívta Sion olcsón mért ó-borát. // Ezért sírok ma. Szétszórt kárhozottak / lettünk a földön – szél hajtott szemét. – / És messze, jaj, túl messze távozott az, / ki megélesszen. S most Sion, kezét / tárhatja már az Úr felé. A karja / ledönti azt, ki mások szellemei / igáját hordva törvényét akarja / féreg-hitével porba dönteni.”

Szorít, émelyít s közben a szájpaddást is kiszárítja ez a monoton, de egykedvűségében átokkal *lángoló* versbeszéd vörösmartys borúja-kedélye, s talán nem szükséges a bibliai helyzetek és hősök mai megfelelőjét nevesíteni, hogy közelebb érjünk – átokkal, imával s gyónással (gyöngeségünkben is ott az erő!) – a Szovjetunió „testvérhadserege” által ránk mért gyalázathoz. Bár Fáy időrendje – mert parabolát és nem történelemkönyvet ír – sosem pontosan lineáris, de azért „az égből porba hullt város” szenvedésözöne végigkövethető. Viszont a költeményt záró bizakodást (*Ötödik rész*) inkább kiolvashatni az Illyés-mottóból – „Aztán eljön a kor, midőn majd / a megtisztult

mezők, hegyek / felől nyugodtan hozza terhét / haza az őszi fellegek / alatt, ki szántott és vetett” –, mint a *letarolt föld* leigázott népének mérhetlen fájdalmát az olvasóra sokszerűen zúdító Fáy-látomásból.

[...]

A *Jeremiás siralmaiban* bibliai élményekkel fölidézett – rejtett, ugyanakkor titokszerűségével fölöttébb *kiemelt* – szimbólumvilág fölemelően tükrözi 1956 mártíriumát. Fáy a kivetett sorsú, minden halál közeli félelemben a saját „bukottságát” szenvedéllyel megélt költő, különösen át tudta érezni – ezért is a forradalom legfőbb dalnoka – az újra leigázott, a külső hatalom igájába hajtott nép szenvedését. Más típusú versei szintén figyelemreméltóak. Az elégikus visszaemlékezésnek is megvan, noha átokpatakot nem görget, az ítélkező komolysága, hiszen a verscím szerinti *Októberi halott* a meg nem adás emléke lett, de egyben a távolból cselekedni képtelen – az idő malmában őrlődő – költő emlékezés-ostora is. A „*Sippal, dobbal...*” című, egy gyermekdalt is magába építő vers befejezése – „Öt évet öregedtetél. S öt évet öregedtek / a föld hét zárrajáró börtönében / a holtak is” – az idő múlását megállítani nem tudó, sajnálkozással belenyugvó *alázat*, amelynek csak úgy van értelme, ha ismerjük a dramaturgiailag előkészített „megöszült évszak” csendes borút közvetítő – a tehetetlenség szégyen – drámáját is. „Október van. / A fű már lassan őszi. / S te a vérező fák vöröslő lombjai, / halált nem látott házfalak alatt, / idegen ködben, idegen szavak közt, / egy véres térdű, síró kisgyermek / fájdalma mellé, társnak ülsz a porba. / És hangtalan, hogy mások meg ne hallják, / oly könnytelen, hogy más szem meg ne lássa, / kopott öledbe fekteted fejét. // S úgy fekszik ott, rémulten, mint a holtak. / Mint akkor ősszel sok-sok kisgyerek, / kik térdéig sem nőttek a Halálnak, / csak lábujjhegyre állva magasodtak, / a felnőtt hullák és a mész közé.”

[...]

Fáy Ferenc hol növekvő, hol fogyatkozó Isten-élménye, bár szép versek születtek belőle, nem *rajongó* hitről tanúskodik. Az ő hite szálkás még akkor is – Isten tuskéi a csillagok –, ha nem az égi úton vándorol, hanem önmagát a péceli *por* éltető „lugasában” Krisztusnak képzei. Imáiban gyakran azonosul a Megfeszítettel, kérdések kérdéseinek *szög-özönét* – hogy fájjon! – borítja rá, máskor meg az ebédidőt vele együtt töltő, *szalonnázó* munkásnak látja (*Harminc perc Istennel*). Ha némelykor, arcát keresvén a másokban, zordan fürkésző is, *Isten-hívogatójának* – Zsoltár csigahangra – éppúgy megvan a bája, mint a furcsasága a betűkkel duhajkodó, azok lényegét kereső profán játszadozásnak: „’Ige’ lett az ’I’-ből, ’S’-ből lett a ’Semmi’ / és az ’S’ nagy úrjét ’T’ követte ’Tenni’, / Tett után az ’E’-ből arcod földi mása / és a záró ’N’ lett utad tagadása” (*Játék a neveddel*).

Ki gondolná, hogy eme meghökkentő Isten-kép után – a vers *Az írást egyszer megtalálják* című kötetben jelent meg – a költő a megrendítő Golgota-élményben föl fog tudni oldódni. Pedig a remekmű *Keresztút* egyes stációi (három vers) épp ebben a könyvben láttak napvilágot. Az *Ötödik stáció* a már itt megjelölt helyre került a poéma végleges változatában, viszont a *Harmadik stációból* a IX. lett (*Jézus harmadszor esik el a kereszttel*), az *Utolsó stációból* pedig a XI. (*Jézust keresztre feszítik*). Fáy bűnvalló gesztusa a Schwartz Ármin bácsi festette péceli Keresztúttal teljesedett be; pontosabban a valahai élmény intenzív újraélésével, amikor a „két kis öszvér”, Fáy és fivére, a faluval együtt ott szorongott Feltámadáskor a „Szent-sír körül”. Lutheránus lelkek? Katolikus hívők? A poémát bevezető esszé csak annyit mond, hogy „kereplő szólt és a házak rejtő melegében hímes tojások álma várta a pálinkaszagú harmadnapot”, mígnem „megnyitotta kapuit a katolikus Isten”. Fáy látomásában, mikor is évtizedek múltán fölidézte idegen földön a gyermekkori élményt, a falu a megváltó Istennel együtt ment a halál felé. »Ezt

a Keresztutat akarom elmondani, és azt az Istent, ki megcsúfolt, öszvér-életem minden sebében benne van. «

Itt már kétkedés, hitbéli ingadozás, a harang nyelvének – hiszem, nem hiszem – ide-oda ütődése mit se számít, hiszen a remekműként is megálló *Keresztút* a maga fájdalmasan érzékivé tett tizennégy stációjával – Fáy szenvedés-élménye egy kis megengedéssel világmodellnek is mondható – mindennél erősebben hirdeti a bűnös-bűntelen istenember megigazulását, s a „mi lesz harmadnapon” igaztalanokat is átvilágító fényét. Tartalom és forma ebben a bűvös versbeszédben teljesen egy lett, valaminő, a képiségben föloldódó sodró lendület irányítja a szavakat. Amint az – összegezvén a poéma igazságtartalmait és megmutatván a költő humánusát – a XIV. stációból is (*Jézus holttestét eltemetik*) kitetszik. „Nem vértett már. Kezéből savós homály szivárgott / s beomlott köldökéből az örvénylő hideg. / A Domb úszott feléje, s a fuldokló virágok / száján kifeslett sárgán, a rozsdás örület. // Csöpp anyja hullt fölébe, s a buktató sötétben / az ég nagy-lombú ágán a kék-arcú halott. / Meleg szavak lobogtak, melyeket itt az éjben, / a rányíló tavasznak már el nem mondhatott. // S mikor rádőlt a szikla és minden út beomlott, / s már csak vak árnyéka kéklött a rázuhant falon, / kint mondták már a kertek és suttozták a bokrok: / mi lesz harmadnapon!”

Béky-Halász Iván (In: *A magyar irodalom története 1945–1975 / Fáy Ferenc (1921–1981)* mek.oszk.hu/02200/02227/html/04/672.html):

"Fáy Ferenc húsz esztendő minden percére egy Pécelt varázsolt Torontóba a versével – írja költészete jellemzésül Ignotus Pál –, de ha soha nem mozdul ki Pécelről, akkor is a honvágy költője volna. Akkor is szénaszag és jambus volna a lélegzete, az ősz a kedves évszaka, rozsdabarnába forduló zöldes-sárga a káprázata, lágy és zengő borongás az életeleme." Valóban, mintha most is ott ülne még a *Magasban* azon a körtefán, melyről egyik legszebb versét írta, s ahonnan egyre kízóbb kényszerrel, egyre nosztalgikusabban és fájdalmasabban vette számba mindazt, amit elveszített, s amihez mégis makacsul és következetesen ragaszkodik egész költészetében:

A körtefánk csúcsáról messze láttam.
És mégsem láttam mindent én. Dehát,
a Mindent csak az Isten látja – mondják.
Néki húzták a kálvinisták tornyát,
ahonnan néha Pestig is belát.

A hagyományokat kevesen érzik olyan kötelező érvényűnek, mint ő. Az emigráció jellegzetes neoavantgarde törekvéseitől teljesen elhatárolta magát, s szinte az egyetlen érvényes és kötelező hagyománynak a népdalok és a népballadák hangulatát, formálásmódját tartotta. Ezeket a hagyományos formákat azonban már korai köteteiben is megtöltötte a hazájától elszakadt ember fájdalmas panaszaival, siralmaival. Első kötete nem véletlenül *Jeremiás siralmi* (Toronto 1956) címmel jelent meg, s nem véletlenül buzdította magát második kötetének címevel: *Az írást egyszer megtalálják*. Tehetségére és jelentőségére a *Törlesztő ének* (Toronto 1963) megjelenése után figyeltek fel az emigráció kritikussai, s azóta költészetének megítélésében két, egymással szöges ellentétben álló vélekedés figyelhető meg. Méltatóinak egyik része szerint lírája túlságosan is stilizált, "s a neohumanista moralizálás irhája alatt igazában egy, a bonyolult valóságot banálishan leegyszerűsítő ókonzervatív lakozik" – írta költészetéről Kemenes Géfin László az Irodalmi Újságban 1974-ben. Nagyon erősen kötődik a múlt század hagyományához, szinte teljesen érintetlenül hagyták a Nyugat költői forradalma és a művészi modernség különböző törekvései. Mások viszont mágikus

miszticizmusának újszerűségére hívják fel a figyelmet, s közvetlen rokonaiként az új magyar lírában Juhász Ferencet jelölik meg, ami annyiban igaz is, hogy mindkettejükre erősen hatott a népmese világa, {394.} s mindkettejük szemlélete szerint az emberi élet két pólus küzdelme, a Jó és a Gonosz harca között feszül. Juhász költészetében az egyetemes lét drámája forr, izzik és halad a kifejlet felé, Fáy Ferenc viszont a magányos ember tragédiáját és kötődését írja meg. E kötődés visszatérő jelképei költészetében a fa és a virágok, melyek nem egyszerűen e líra népmesei eredetét sugalmazzák, hanem a népmesék ősi típusainak mitikus mondanivalóját is, amikor még minden élt, s a természeti jelenségek szervesen hozzátartoztak az ember életéhez. S e mitikus-mágikus világ közepén ott áll a magányos költő, aki egyes pózaiban leginkább azokra a mágusokra és váteszekre emlékeztet, akik egy nép nevében szóltak, szavukat azonban éppen népük nem értette – nem is érthette, mert más "hullámhosszon", az érzelmek más hőfokán szólaltak meg –, így arra kényszerültek, hogy a rituális igék kényszerét félredobva közvetlenül fogalmazzák meg mondanivalójukat. Fáy Ferencnél is a mondanivaló sokszor maga alá temeti a formát, s a vers felépítése szónokiassá és színpadiassá válik.

Veszely Ferenc *Lázvert szájjal* – Fáy Ferenc költészete, részlet: (in: Hungarian *huncanlit.com* › Hungarian › Irodalmi kritika.

„Ha van a kanadai magyar irodalomnak olyan művésze, aki magában tudja megtestesíteni azt a rettenetes évszázadot, ami szülte, annak minden véres, borzalmas tragédiájával, talajvesztésével, irányvesztésével, kiszolgáltatott magányával, emberi lénye újból és újból való megalázásával - senki sem jön közel se Fáy Ferenchez. Pedig van jelölt elég, különösen a kiszolgáltatottság terén, ami minden menekült sorsa. Hazai kortársai közül Szerb Györgyre emlékeztet, aki Nessus ingében feszítette a húrt, magamagát ostorozva az örület széléig. De Fáy költészete magában foglalja Németh Ernő háborús traumáját, makacs hitét és keresztviselését, Tamási Miklós nyelvünkért folytatott végvári harcát és álomba menekülését, Tűz Tamás szószserelmét, Faludy György verseinek nyers erejét, a többiek magányát, hazájuk iránti sóvárgását, megint mások széleslátását. Nyelvezete leginkább ugyancsak a kubista Szerb György képekben és képzetekben dús nyelvezetéhez hasonló, költői iskolázottsága, bravúrja szintén. Ezen tanulmány tárgyi alapját képező, Fáy Ferenc Összegyűjtött versei előszavában Határ Győző már kiemelte tehetségét, ihletettségét és ihletőségét, páratlanságával együtt. Minden sora igaz. Végülis hasonlítani talán lehet, de egyszerűen nincsen párja. Fáy művészete a téboly századának elemi erejű, lírai sikoltása. Egy gyökértelenné tett, kívülről és belülről üldözött ember küzdelme sorscsapásaival, aki az elviselhetetlen teher alatt maga is kövületté keményedik.

Pécelen született, ahol „húsz kilométer és a por / takarta el előlük Pestet,” (Pécel, ÖV, 215), egy kis faluban, amit már kizököntett falusi voltából a közeli nagyváros, felkeverve és nemzedéki és megélhetési konfliktusba hozva annak lakosságát, amit „rabolt a BSZKRT és a MÁV, / Kőbánya sok, sok szürke gyára.” (215) Az élet ritmusát nem a földművelő munka szabta már meg, mert az emberek „csak akkor jártak már haza, / amikor pihent a Ganz, a Dréher; / s ilyenkor éles, rossz szavak / vitáztak földjéhez ragadt / apjuk félholdas Istenével.” (215) A falu, mint olyan, már élnetetlen volt (később külföldön Fáy maga is élnetlenné válik); a munkaerőt elszívta a faluból a város. Fáy apja is pedagógus volt, a városba járt tanítani a félhetes vonattal; anyja festőművész volt. Ők már a város külterki népességéhez tartoztak, de Fáy gyerekkorában még a mezítlábas falusi gyerekekkel játszott, ezeket idézi: („Fitus Janit, kit gúnyolódva, hányszor / zavartál el, mert rongyos volt szegény, / ki mezítláb állt elsőáldozáskor / a gazdag Isten bíborszőnyegén,” Körkép, 398), így gyerekkori

élményeit a falu szabta meg, nem a város. Valóban, későbbi, hazavágyó verseiben Pécel mint falu elevenül meg: a mezők, mesgyék és a jegenyék, a kis templom körképes golgotájával, az a kis falu, ahol egy kis zsidó üzletcske nyújtja fiatal életének első édes csodáit. („Riesz Róza néni... ruszlik, málnacukrok, / arany nyalókák, polcok zöld pora. /... Most nyúlsz felé, mert félsz, hogy ő is itthagya.” Körkép, 397) Mint már a fenti idézetekből is kivehető, Fáy visszaemlékezései korántsem idyllikusak mint Tamásiéi vagy Némethéi, az ő emlékei a magát bűnösnek érző, emlékeivel önmagát tormentáló ember révedezései a multba. „Emlékszel még a nyárra?... A cseléd / szegény Matild beteg lett, s te a kertben / lepisilted koszos kis ujjaid, s úgy szedtél neki epret és röhögtél, / ahogy a cukor hűgysárga pora / belepte száját...” (Szkizofrén, 390). Gyerekes bűneit vallja be, lelkiismeretét enyhítendő, de nem talál feloldást. Pár sorral lejjeb olvassuk kemény önbírálatát: "Mit bögsz most, állat? - Lázvert szád körül / deresedik halottaid pora." Másol, összegezve: "Velük lettem ma egy. / Velük, kiket lenéztem, / s kiket többé meg nem tagadhatok. / Futottam tőlük, s úgy ért célba vétkem, / hogy önmagamtól el nem futhatok." (Velük lettem ma egy, 325)

Fáy nem idealizál, nem remél megbocsájtást, szenvedéseiből nincsen öröme. Hogy mégis őszinte, mégis vall, tudva hogy ő maga soha nem tud önmaga elől menekülni, se megbocsátani önmagának, az sokat mond jelleméről, lírai költészetének az őszinteség által való vezéreltségéről. A világ, amiben élt, elveszíthette morális iránytűjét - Fáy nem. De belészilárdul a felismerés, hogy nem tud sem a világon segíteni, sem önmagán. Nézőpontja ezért a fatális megadásé, ugyanakkor nem tud menekülni a menekülés vágyától sem. Talán ebből ered, hogy a magasba igyekszik, és nagy távlatokban, mint Miska János korábban kimutatta (M. J. „Kanadai magyar irodalom”), ő „kozmosz méreteken” lát és egy örökkévalóság keretében nézi hőseit. S teszi ezt olyan realitásban, ami „a szocialista realizmus” híveinek is sok lehetne. Olvassuk Batár bácsi (217) című versében: „Haja fehér volt, orra rőt, / kint ült a rozzant ház előtt / s pipázott. Én, -- a kis kölyök -- / csodáltam. Ő meg köpködött.” És pár sorral lejjebb: „Rossz inge volt, rossz bocskora; nevetni nem láttuk soha.” S a kozmosz keret: „Ha szóltunk hozzá, hallgatott. / Ringatta térdén a napot; / s esténkint, mint hű kutyák, / körül ülték az úti fák.” (Batár bácsi, ceruzarajz, 217)

Egy undorító évszázad gonosz gyermekeként Fáy undorodik és undorít; tüzet rak maga alá, és ég a saját zsírjában. Ez a Fáyban megtestesülő gyerek nem egy mulandó, átmeneti fázis, ebből nem lehet kinőni: ez a "rossz gyermek" egy magát bűnösnek érző ember ártatlanság utáni sóvárgása, amihez csüngve és amit megőriz magában haláláig. Ez egy belső, végső remény fel- felpislákoló lángja a tisztaság után. A kisfiú alakja újra és újra megjelenik Fáy verseiben, de egyre halványabban. A látomásos Lovak című versben (402) ahol „tört csillag” van Fáy homloka alatt, a remény kisfiúja már „fáradt és hazátlan, / s már arca sincs... árnyéka van csupán.” Fáy életét fokozatosan elsötétíti növekvő reménytelensége.”

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Fáy Ferenc verseit olvasva. (Gyöngyös Imre)
- Fáy Ferenc életrajza. (Béky-Halász Iván)
- Hazátlanul. Emigráns költők antológiája. Kráter Kiadó. Pomáz, 2005.
- Fáy Ferenc (költő) – Wikipédia

hu.wikipedia.org/wiki/Fáy_Ferenc_(költő)

Fáy Ferenc elemi iskoláit Pécelen végezte. Középiskoláit Budapesten, Aszódon és Bonyhádon fejezte be az Evangélikus Főgimnáziumban, ahol érettségizett.

- Lázvert szájjal -- Fáy Ferenc költészete - Hungarian
www.magyarkoltok.com/index.php?option...fay-ferenc...
Ezen tanulmány tárgyi alapját képező, *Fáy Ferenc* Összegyűjtött versei előszavában Határ Győző már kiemelte tehetségét, ihletettségét és ihletőségét, ...
- VÁLOGATÁS FÁY FERENC VERSEIBŐL - Xoom.it
xoomer.virgilio.it/bellelettere/Fay.htm
2004. szept. 5. - Noha *Fáy Ferenc* versének nyelve jambikus és fülbemászó, mégsem ez a külső ötvözeti tisztaság a jellemzője. A versek belső ruháját a képek ...
- Fáy Ferenc - TORONTÓI CSERKÉSZEK - Google Sites
<https://sites.google.com/site/torontoicserkeszek/sz-erzsebet/.../fay-ferenc>
FÁY FERENC (Pécel, 1921. jún. 20. - Toronto, 1981. jún. 10.): költő. A Ludovika Akadémia katonai tisztképző főiskola elvégzése után hadnaggyá avatták (1944).
- Fáy Ferenc (1921–1981)
vmek.niif.hu/02200/02227/html/04/672.html
Fáy Ferenc Pécelen született. A második világháború alatt katonáskodott, majd éveket töltött hadifogságban. 1948-ban hagyta el Magyarországot, 1951-ben.
- Find in a library : Fáy Ferenc összegyűjtött versei - WorldCat
www.worldcat.org/title/fay-ferenc-osszegyujtott-versei/.../11458945?...
APA (6th ed.) Fáy, F., & Fáy, I. (1981). *Fáy Ferenc* összegyűjtött versei. Toronto: Vörösváry. Chicago (Author-Date, 15th ed.) *Fáy, Ferenc, and István Fáy*. 1981.
- www.hotdog.hu/a-versmondo-lany/versek/fay-ferenc-kellesz-nekem
2008. nov. 20. - Kellesz nekem, mint napfény kell a fáknak, Tikkadt virágnak, mint a víz szeme. Úgy, min... / Cimkék: kellesz,napfény,víz,nélküled,szerelem ...
- Márai Sándor tíz levele - Vigilia
vigilia.hu/regihonlap/2001/1/mar0101.html
- Fáy István[1] (1918. március 17. Pécel) a kanadai magyarok egyik jelentős személye. Testvérbátyja *Fáy Ferenc*, akiről Márai nem kevesebbet állított, mint azt, ...
- Fáy Ferenc – Imádság székely templomokért | Magyar Vers
magyar-vers.hu/archives/1472
2014. febr. 14. - *Fáy Ferenc* – Imádság székely templomokért. 2014-02-14- 12-10-17
Fáy Ferenc – Imádság székely templomokért. Az volt a legborzasztóbb,
- Fáy Ferenc verseit olvasva - Oláh Tamás
olahtamas.hu/irodalom/371-fay-ferenc-verseit-olvasva.html
Fáy Ferenc az emigráció költészetének bizonyára egyik legfőbb alakja volt. Kötetéhez Határ Győző írt csaknem hitvalló előszót, amelyben egy kiselemzéses ...
- Fáy Ferenc | ... - Kezdőlap - WordPress.com
<https://hycry.wordpress.com/category/versek/fay-ferenc/>
Posts about *Fáy Ferenc* written by hycry. ... *Fáy Ferenc*: Szerelmes vers oltókéssel · 11 dec. Magánosságom kertjébe fogadlak s a sármány-csőrű Napnak...
- **Fáy Ferenc Összegyűjtött versei. Sajtó alá rendezte: Fáy István. Vörösváry Publishing Co LTD. Toronto, Canada, 1981.**
- **Fáy Ferenc Összegyűjtött versei. Második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, sajtó alá rendezte és szerkesztette Heltai Miklós, a kötet megjelenését Pécel Város Önkormányzatának támogatása tette lehetővé.**

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:-----

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

Dr. SZIGETI JENŐ
habil. egyetemi tanár
professor emeritus

Cím: 1108 Budapest Lenfónó u. 10
Telefon: 06 1 265 0965
Mobil: 06 30 664 3266
E-mail: jenogyopar@gmail.com

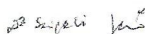
TÁMOGATÓ NYILATKOZAT

Alulírott Prof. Dr. Szigeti Jenő a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának professzora, az Eötvös Loránd Tudományegyetem címzetes egyetemi tanára, mint Fáy Ferenc költői munkásságának kutatója, aki nemrég publikálta a külföldön elhalt költő korai, kéziratban fennmaradt zsengeit (Fáy Ferenc, Évák. Pannon Könyvek, Pécs. é.n.) nagy szeretettel támogatom a **Péceli Települési Értéktár Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy Fáy Ferenc költészetét, különös tekintettel a költő Pécelhez való kötődésére Pest Megyei Értéktárba besorolják.**

A Pécelen született és nevelkedett költő, akit a kommunista társadalmi rend disszidálásra kényszerített, élete fogytáig büszkén vallotta magát Pécelinek. Kanadában halt meg és jelentős költői hagyatékot örökölt ránk. Márai Sándor, amikor megjelent verseinek torontói kiadása ezt írta Fáy Istvánnak, a költő öccsének. „Összegyűjtött Versek a Nyugat után következő nemzedék lírájának egyik becses kötete, ott van a helye a polcon, ahol a magyar költészet maradandó értékeit őrzik. Fáy Ferenc ennek a nemzedéknek egyik kivételes tehetségű tagja volt, primus inter pares. Az olvasó számára megnyugvás, hogy az idő előtt eltávozott költő életművét sikerült méltó keretbe tenni”.

Igaz szavak ezek, de az igazi megnyugvás és a „méltó keret” az lenne, ha szülővárosa, Pécel hivatalos megbízásként őrizné jeles, külföldre szakadt költő-óriásunk emlékét. Ezért kérem a bírálóbizottságot a város kérésének kedvező elbírálására. Egy jelentős nemzeti kincsünk őrzésére szólna ez a megbízatás. Így Fáy Ferenc öröksége méltó kezekbe kerülne. Remélve, hogy ezt önök belátják.

Munkájukat nagyra becsülve, tisztelettel kívánok maguknak hasznos és jó munkát.

Prof. Dr. Szigeti Jenő
emeritus professzor

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat